

Svajigt värre

Historikerna har en smått schizofren inställning till samtiden. Å ena sidan ser vi allt i dagens värld som uttryck för ett antal historiska processer och drivkrafter. Å andra sidan kan vi inte låta bli att fundera på hur eftervärlden kommer att gestalta alla de stora och små bekymmer och utmaningar som mänskligheten just nu är insnärjd i.

Under de senaste tio åren har allt flera forskare börjat se kalla krigets slut åren 1989–1991 som en geopolitisk kedjereaktion på de teknologiska och marknadsekonomiska förskjutningar som skett i världen sedan 1970-talet. Fram till 2010-talet föreföll denna accelererande globalisering av handeln och den därmed intimt kopplade digitala revolutionen spela Förenta staterna och de multinationella koncernerna i händerna.

Men idag ser vi överallt tendenser som pekar på det motsatta. Förenta staternas totala misslyckande i Irakkriget åren 2003–2008 ledde till att president Obama blev alltmer ovillig att fungera som världspolis. Konsekvenserna av detta ser vi nu både i Mellanöstern och Europa, det vill säga i formen av det utdragna kriget i Syrien och den fortgående flyktingvågen över Medelhavet, som har satt både hela EU och många av dess medlemsstater ur balans.

En annan konsekvens av Förenta staternas geopolitiska reträtt är en långsam söndervittring av de institutionella ramverk som skapades för det internationella samarbetet efter andra världskriget. Det är inte enbart FN:s, Natos och EU:s trovärdighet som står på spel. Även den globala frihandelsorganisationen WTO och dess monetära motsvarigheter visar svaghetssymptom, vilket är oroande också för Kina och Ryssland vars ekonomier även är starkt beroende av stabila regelverk i världshandeln.

Hur ser då den närmaste framtiden ut? Även om den Trumpne mannen under sin snabbvisit i Washington DC hinner göra stor skada åt både Amerika och resten av den liberala civilisationen är det inte troligt att vi står inför någon världsbrand eller ekonomisk katastrof. Mera troligt är att Kina axlar en mera ansvarsfull roll i stormaktspolitikerna.

Det är i Beijings fundamentala intresse att världshandeln inte börjar hosta och att krisen i Mellanöstern, detta inflammerade sår i mänsklighetens kropp, på något sätt kan isoleras och på längre sikt kureras. Alternativen är nämligen för tråkiga för att här nämnas. Exempel från mänsklighetens historia borde avskräcka. Eller som den amerikanske satirikern Kurt Vonnegut lät en av sina romanfigurer kläcka ur sig: ”History! Read it and weep!”

Europeiska unionens nära framtid kommer hur som helst att vara svajigt värre. Nyckelrollen i vårt europeiska familjegräl spelas återigen av Tyskland, vars ovilja att axla huvudansvaret för unionens fortlevnad är fullt förståelig men kan bli riktig dyrköpt. Hitlers skugga är onekligen lång. Men vill vi rädda unionen måste tyskarna övertygas om de både kan och bör lämna den bakom sig. I annat fall beskylls tyskarna återigen för allt gick på tok.

Henrik Meinander, HBL 8.2.2017